

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
ในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำเืองทาบ จังหวัดสุรินทร์
Political Participation of the Elderly in Muensi
Subdistrict Municipality, Samrong Thap District,
Surin Province

พัทธพล สุขบรรณ, จิรายุ ทรัพย์สิน, ชัย สมรภูมิ

Pattapol Sookban, Jirayu Supsin, Chai Somrapoom

สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์,
สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์,
สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Political science Faculty of Humanities and Social Sciences,
Surin Rajabhat University

Email: Pattapol162546@gmail.com,

Political science Faculty of Humanities and Social Sciences,
Surin Rajabhat University

Email: jirayu2515@srru.ac.th,

Political science Faculty of Humanities and Social Sciences,
Surin Rajabhat University

Email: dr.chai54@gmail.com

รับบทความ (Received): 9 พ.ย. 2568

ปรับปรุงแก้ไข (Revised): 19 ธ.ค. 2568

ตอบรับบทความ (Accepted): 24 ธ.ค. 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 270 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความเชื่อมั่นที่ 0.978 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T) ค่าเอฟ (F) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบบริบท ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ด้านการออกเสียงทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสนใจทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านความเข้าใจการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุตำบลหมื่นศรี อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์ ตามกรอบมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ด้าน โดยจำแนกตามสถานภาพบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ ไม่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านความสนใจทางการเมือง พบว่า ควรจัดกิจกรรมเสวนาหรืออบรมให้ผู้สูงอายุได้พูดคุย 2) ด้านการออกเสียงทางการเมือง พบว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้งและสิทธิหน้าที่ของพลเมืองผู้สูงอายุ 3) ด้านความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์และโทรศัพท์มือถือ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสภาผู้สูงอายุหรือคณะกรรมการชุมชน เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลหมื่นศรี, การเมืองท้องถิ่น, จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The objectives of this thesis are: 1) To study the level of political participation. 2) To compare the political participation, and 3) To propose guidelines for promoting and developing political participation among the elderly in Muean Si Subdistrict Municipality, Samrong Thap District, Surin Province. This research employs a mixed-methods design. The quantitative research involves a sample group of 270 elderly individuals aged 60 years and above, selected through multi-stage random sampling. A questionnaire was used for data collection, with a reliability coefficient of 0.978. The hypotheses were tested using t-test and one-way ANOVA (F-test). The statistical tools used for data analysis included frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.) For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 15 purposively

selected participants using a structured interview form. The data were analyzed through content analysis within contextual interpretation

Research Findings: 1) The overall opinions of the elderly regarding political participation in Muean Si Subdistrict Municipality Samrong Thap District, Surin Province were at a moderate level. When considering each aspect, it was found that: Political voting participation had the highest mean score (high level) Followed by political interest (moderate level) Participation in and attendance at political activities (moderate level) and Understanding and access to political information (moderate level).

2) The comparison of political participation among the elderly, classified by gender, age, education level, occupation, and average monthly income, revealed that There was no significant difference in political participation between male and female elderly, thus rejecting the hypothesis. However, there were significant differences in political participation among the elderly when classified by age, education level, occupation, and average monthly income, thereby accepting the hypothesis.

3) The proposed guidelines for promoting and developing political participation among the elderly in Muean Si Subdistrict Municipality, Samrong Thap District, Surin Province are as follows:

1. Political Interest: Organize seminars or discussion activities that encourage the elderly to share ideas and opinions.
2. Political Voting: Provide education about the election process and the rights and duties of elderly citizens.
3. Understanding and Access to Political Information: Offer training programs on the use of online media and mobile phones to enhance access to political information.
4. Participation in Political Activities: Encourage the elderly to take part in the Elderly Council or Community Committees to propose local development initiatives.

Keywords: Political Participation, Elderly, Muensi Subdistrict Municipality, Local Politics, Surin Province

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งแนวโน้มนี้กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาค รวมถึงพื้นที่ระดับท้องถิ่นผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากร ที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งย่อมมีผลต่อโครงสร้าง และทิศทางการพัฒนาของประเทศในทุกมิติ รวมถึงมิติทางการเมือง หากไม่ศึกษาและเข้าใจบทบาทของกลุ่มผู้สูงอายุนี้ในกระบวนการประชาธิปไตย จะทำให้การวางนโยบายสาธารณะขาดความครอบคลุมและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรกลุ่มใหญ่ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างประชากรดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของบทบาทของผู้สูงอายุในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566; United Nations, 2023)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไม่เพียงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักประชาธิปไตย แต่ยังเป็นกลไกที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชนและกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับท้องถิ่น งานวิจัยในระดับนานาชาติชี้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุมีผลต่อความเป็นธรรมของนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Verba, Scholzman & Brady, 1995; Putnam, 2000) หากผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ก็จะสามารถใช้ประสบการณ์ ภูมิปัญญา และความเข้าใจในชุมชนมาขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิเชษฐ์ ศรีสุข, 2563) การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น สภาพร่างกาย ความรู้ทางการเมือง ทักษะ และการเข้าถึงสื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมได้อย่างจำกัด งานวิจัยระดับประเทศและระดับพื้นที่จำนวนหนึ่งพบว่า ความไม่เท่าเทียม

ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการขาดช่องทางที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้สูงอายุเป็นอุปสรรคสำคัญ (อารีย์ พันธขาว, 2562; กฤษฎา บุญชัย, 2565)

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษารูปแบบ ลักษณะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลหมื่นศรี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในบริบทของพื้นที่ และเพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรม และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะเอื้อต่อผู้บริหาร เกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ในทางรัฐศาสตร์ “การมีส่วนร่วม” ถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตย โดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ที่ประชาชนมิใช่เพียงผู้เลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังเป็น “ผู้มีบทบาททางการเมือง” ที่สามารถเข้าไปมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบายได้โดยตรง (Pateman, 1970) โดยมีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมไว้

1.2 ประเภทของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐและการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม โดยเฉพาะในโลกสมัยใหม่ที่รัฐไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยลำพัง การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจจึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมไม่ได้มีรูปแบบเดียว อีกทั้ง ยังมีนักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับประเภทของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

ประเภทของการมีส่วนร่วมมีความสนใจ การรับรู้ การแสดงความคิดเห็น และการติดตามข่าวสารทางการเมือง แม้จะยังไม่แสดงออกผ่านการกระทำโดยตรง Almond และ Verba (1963) อธิบายว่าทัศนคติทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น

การแสดงออกทางการเมืองที่อยู่นอกกรอบทางการเมืองแบบทางการ เช่น การชุมนุม การประท้วง การณรงค์ทางสังคม การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ Millbrath และ Goel (1977) ระบุว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่จำกัดเฉพาะกิจกรรมที่รัฐกำหนด แต่รวมถึงการแสดงออกที่ประชาชนใช้กดดันหรือเรียกร้องนโยบายจากรัฐ

สมบูรณ์ ศิริประชัย (2540) การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภท คือ การรับรู้ข้อมูล การแสดงความเห็น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกิดจากความสมัครใจ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เป็นทางการเมืองหรือไม่ เป็นครั้งคราวหรือกระทำอย่างต่อเนื่อง และจะถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจทาง

การเมือง การกำหนดนโยบายของรัฐ การบริหารงานของรัฐบาล หรือการคัดเลือกผู้นำทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย 2 ประการ คือ 1) เป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจของประชาชน 2) มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้อำนาจทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ Verba, Nie และ Kim ซึ่งมองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพฤติกรรมของพลเมืองที่มุ่งแสดงออกเพื่อมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองและการกำหนดนโยบายของรัฐ

และเกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ อธิบายว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งร่วมกับผู้อื่น ซึ่งตรงข้ามกับการเฉย (Apathy) การมีส่วนร่วมไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติโดยตรงเสมอไป เพียงแค่มีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ หรือความห่วงใยต่อเรื่องนั้น ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ ในขณะที่ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือสมาชิกในชุมชนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อแสดงความต้องการและความสนใจร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง รวมถึงการดำเนินการเพื่อสร้างอิทธิพลหรืออำนาจต่อการตัดสินใจของภาครัฐหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสถานภาพของชุมชน

2.2 ประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจำแนกได้หลากหลายรูปแบบตามแนวคิดหรือเกณฑ์ต่าง ๆ หากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดประชาธิปไตย วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) อาจจำแนกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง (Direct Political Participation) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมืองด้วยตนเอง โดยไม่ผ่านตัวแทน เช่น การลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน หรือการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมลักษณะนี้สะท้อนถึงความเชื่อในหลักการที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือทิศทางของสังคมโดยตรง

ดังนั้น ในสังคมที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนสูง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงอาจเกิดขึ้นได้จำกัด จึงมักปรากฏในลักษณะของกิจกรรมเฉพาะกรณี แต่การมีส่วนร่วมรูปแบบนี้ต้องอาศัยระดับ ความสนใจทางการเมือง และความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม (Indirect Political Participation) การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม หมายถึง การที่ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนจะเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ตัดสินใจและบริหารงานแทนตนในระบบการเมือง รูปแบบนี้ถือเป็นกลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน และเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่พบได้ทั่วไปมากที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมสอดคล้องกับ ด้านการออกเสียงทางการเมือง โดยเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของประชาชนในการกำหนดผู้แทนและทิศทางการเมืองของประเทศ

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากกว่าการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว โดยเป็นการผสมผสานการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงและทางอ้อมเข้าด้วยกัน และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกำหนดนโยบาย การบริหารงาน และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

รูปแบบการมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมเวทีประชาคม การแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือการมีบทบาทในองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึง ด้านความสนใจทางการเมืองของประชาชน รูปแบบการมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมเวทีประชาคม การแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือการมีบทบาทในองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงด้านความสนใจทางการเมืองของประชาชน

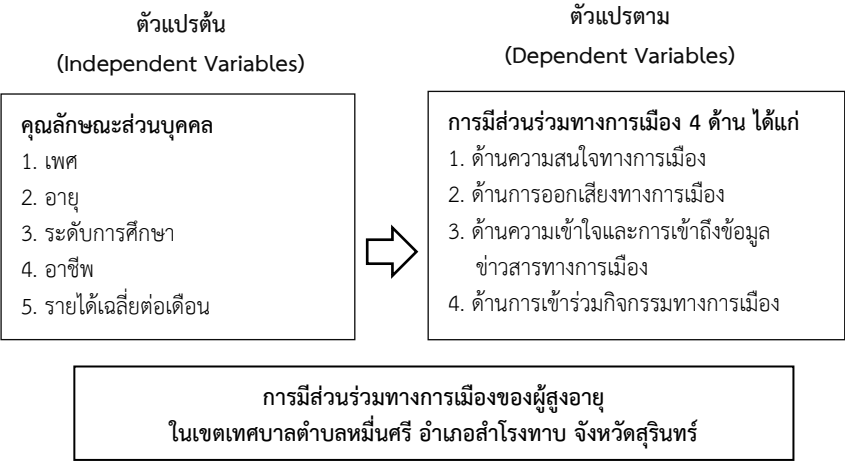
4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถกเถียงอย่างมีเหตุผล และการสร้างฉันทามติร่วมกันของภาคประชาชน เพื่อเสนอแนวคิดและข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่ผู้แทนหรือรัฐบาล รูปแบบนี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยภาคพลเมืองและประชาธิปไตยชุมชน

การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้สอดคล้องกับด้านความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากประชาชนจำเป็นต้องมีข้อมูล ความรู้ และความตื่นตัวทางการเมือง รวมถึงด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผ่านการประชุม การเสวนา หรือเวทีสาธารณะต่าง ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถประยุกต์ใช้โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ในหัวข้อนี้จะได้กล่าวถึง กรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อาชีพ และ (5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย (1) ด้านความสนใจทางการเมือง (2) ด้านการออกเสียงทางการเมือง (3) ด้านความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง และ (4) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1
กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และข้อมูลสำคัญอื่น ๆ ในกระบวนการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี ทั้งหมด 785 คน (ข้อมูล เดือนตุลาคม เทศบาลตำบลหมื่นศรี 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 270 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1) แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

2) แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็น เพื่อหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 25 ข้อ

3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทางการเมืองในการส่งเสริมและพัฒนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตัวผู้วิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำในอันดับท้าย และเป็นประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาป จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นคำถามจากนั้นได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษารัฐศาสตรนิพนธ์ เพื่อปรับแก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขออนุญาตต่อนายกเทศมนตรีตำบลหมื่นศรี รองนายกนายกเทศมนตรีฯ เลขานายกเทศมนตรีฯ ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีฯ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 เตรียมความพร้อมของแบบสอบถาม ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปเสนอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ พร้อมชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัยและการดำเนินการ เพื่อใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.3 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยลงไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทั้งหมด แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ ถ้ายังไม่สมบูรณ์คัดแบบสอบถามฉบับนั้นออก แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่จนครบ จากนั้นจึงได้เริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยที่เลือก ใช้ในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-Test) ค่าเอฟ (F-Test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ตามศักยภาพการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวม จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน

(n=270)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านความสนใจทางการเมือง	2.93	0.910	ปานกลาง	2
ด้านการออกเสียงทางการเมือง	3.69	0.629	มาก	1
ด้านความเข้าใจการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	2.57	0.783	ปานกลาง	4
ด้านการมีส่วนร่วม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	2.72	0.826	ปานกลาง	3
ภาพรวม	2.97	0.678	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.97, S.D.=0.678) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี ด้านการออกเสียงทางการเมือง เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.629$) รองลงมา คือ ด้านความสนใจทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$, $S.D.=0.910$) ด้านการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$, $S.D.=0.826$) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านความเข้าใจการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.57$, $S.D.=0.783$)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ ตามศักยภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในชุมชน 4 ด้าน

ตารางที่ 2

สรุปภาพรวมผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ ตามศักยภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในชุมชน 4 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตามกรอบมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังสมมติฐานที่ 1- 5

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	F – test	0.072	-	✓
2	อายุ	F – test	0.000*	✓	-
3	ระดับการศึกษา	F – test	0.000*	✓	-
4	อาชีพ	F – test	0.000*	✓	-
5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F – test	0.000*	✓	-

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.2 สรุปได้ว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ผู้สูงอายุที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ด้านความสนใจทางการเมือง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีจัดเวทีประชาคมเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และเสนอปัญหาที่กระทบต่อชีวิตประจำวันโดยตรง มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านเชิงการเมืองจัดทีมเจ้าหน้าที่หรือ อสม. ลงพื้นที่ให้ข้อมูลเชิงนโยบายและเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สะดวกเดินทาง และควรมีกิจกรรมสาธารณะเชิงสร้างสรรค์

ด้านการออกเสียงทางการเมือง พบว่า ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้าน ควรจัดเจ้าหน้าที่อาสาสมัครช่วยเหลือ มีคนคอยพยุง เดินนำ หรืออธิบายขั้นตอนให้ผู้สูงอายุที่

มีปัญหาด้านร่างกายหรือการได้ยิน อบรมผู้นำชุมชนและอสม. ให้เป็นแกนนำไปกระตุ้นผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ช่วยชี้แจงความสำคัญของการเลือกตั้ง

ด้านความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง พบว่า อสม. ควรจัดเวลาประชุมให้เหมาะกับผู้สูงอายุ อยากระบายให้จัดเวทีหรือกิจกรรมในช่วงเช้าที่อากาศไม่ร้อน และไม่ทับกับเวลาทำไร่สวนหรือดูแลหลาน และมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาใกล้บ้าน หากสงสัยเรื่องสิทธิหรือการเลือกตั้ง จะได้ถามได้ทันที

ด้านการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่านายกเทศมนตรีควรมีจัดเวทีประชาคมเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และเสนอปัญหาที่กระทบต่อชีวิตประจำวันโดยตรง จัดตั้งจุดอำนวยความสะดวกหรือจัดยานพาหนะสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เพื่อให้สามารถเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างสะดวก รมรณรงค์ให้ประชาชนวางแผนการเดินทาง

อภิปรายผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า จากผลการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ มีนโยบายในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามกรอบวัตถุประสงค์ที่มุ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4 ด้าน

1. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ ตามกรอบแนวคิด 4 ด้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ พระมาธีระยุทธ สุานโรด และคณะ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ การวิจัยนี้ใช้วิธีการแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยค่าเฉลี่ยด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระดับสูง ในขณะที่การมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ อาจอยู่ในระดับปานกลาง งานวิจัยนี้ยังได้นำเสนอถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในอนาคต

สมมติฐานที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 397 คน และผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน จำนวน 35 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ซึ่งคาดว่า จะมีการใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร บุคคลที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่อาศัย สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านความสนใจทางการเมือง ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง ด้านการออกเสียงทางการเมือง ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง กับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง ด้านการชุมชนทางการเมือง เพื่อเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส จิตระยนต์ งานนิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี จัดทำขึ้นโดย โอภาส จิตระยนต์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีพุทธศักราช 2565 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับ และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุโดยมีตัวแปร 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งครอบคลุมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุมสาธารณะ หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของท้องถิ่น การศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และอาจนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับรากฐานต่อไป

สมมติฐานที่ 4 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีระยุทธ ฐานรโต และคณะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ผู้สูงอายุในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ การวิจัยนี้ใช้วิธีการแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยค่าเฉลี่ยด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระดับสูง ในขณะที่การมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ อาจอยู่ในระดับปานกลาง งานวิจัยนี้ยังได้นำเสนอถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในอนาคต

สมมติฐานที่ 5 ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส จิตระยนต์ งานนิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี จัดทำขึ้นโดย โอภาส จิตระยนต์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีพุทธศักราช 2565 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ โดยมีตัวแปร 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งครอบคลุมถึง

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุมสาธารณะ หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของท้องถิ่น การศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และอาจนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับรากฐานต่อไป

1. บทบาทและศักยภาพของผู้สูงอายุ แม้มีข้อจำกัดในเรื่องของร่างกายหรือเศรษฐกิจ หรือสุขภาพแต่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของการเมือง

2. ความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมมากกว่า สะท้อนว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มศักยภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการเมือง

3. ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้สูงอายุสนใจกิจกรรมจากภาครัฐมากกว่าภาคประชาชน สะท้อนวัฒนธรรมการเมืองที่พึ่งพาและเชื่อมั่นรัฐมากกว่าการมีส่วนร่วมอิสระ

4. ความท้าทายด้านข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุใช้สื่อดั้งเดิมมากกว่าสื่อออนไลน์ สะท้อนช่องว่างเทคโนโลยีที่จำกัดการเข้าถึงข้อมูลการเมือง

5. วัฒนธรรมการเมืองระดับท้องถิ่น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีทัศนคติแบบ “ผู้ตาม” กิจกรรมเมื่อรัฐจัด แต่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมเชิงวิพากษ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ให้มีผลสัมฤทธิ์ผลต่อไป ตามลำดับดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีจัดเวทีประชาคมเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และเสนอปัญหาที่กระทบต่อชีวิตประจำวันโดยตรง

1.2 ควรมีกิจกรรมสาธารณะเชิงสร้างสรรค์เช่น การปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดชุมชน หรือจัดตลาดนัดการเมือง ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงพลังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยอาชีพเพื่อยกระดับสินค้าต่าง ๆ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้

ภาพที่ 2

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัย สมรภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำและชี้แนวทางการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายเทียบ สุภาวหา, นายสิงห์ สันทาลุนัย และ อาจารย์ว่าที่ร้อยตรี อธิมาตร เพิ่มพูน ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย รวมทั้งเพื่อนร่วมหลักสูตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจอย่างต่อเนื่อง ขอขอบพระคุณ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหมื่นศรี ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ หวังว่างานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา บุญชัย. (2565). *การเมืองภาคพลเมืองในสังคมไทยร่วมสมัย*. มูลนิธิสิทธิชน.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2566*.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ปาริชาติ พึ่งบุญ ณ อยุธยา. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในบริบทสังคมเปลี่ยนผ่าน*. สถาบันพระปกเกล้า.

พรเทพ สุขชื่น. (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครระหว่างปี พ.ศ. 2557–2565*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].

- พระมหาธีระยุทธ ฐานรโต (รักสกุล). (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. [สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พิเชษฐ์ ศรีสุข. (2563). *พลเมืองสูงวัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมไทย*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิสุทธิณี ธานีรัตน์, และคณะ. (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสที่ 4 ปี 2566*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อารีย์ พันธะขาว. (2562). *พลวัตการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในระดับท้องถิ่น*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โอภาส จิตระยนต์. (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- Narudee, P., & Siriporn, T. (2021). Political participation of the elderly in Thailand: Challenges and opportunities for local governance. *Asian Journal of Social Sciences*, 49(2), 112–130.
<https://doi.org/10.xxxx/ajss.2021.002>
- Pateman, C. (1970). *Participation and democratic theory*. Cambridge University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- United Nations. (2023). *World social report 2023: Leaving no one behind in an ageing world*. Department of Economic and Social Affairs.
<https://www.un.org/development/desa/dspd/world-social-report>
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.